

EN TIDNING UTGIVEN AV
MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER
OCH PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

PUNKTSKRIFTSLÄSARE

UTMANING

Möt några av deltagarna
på SRF:s kurs i punktskrift:

Vardag är motivation för studier

LÄSTIPS TILL
SOMMAREN

Kära läsare,

Visst är det en utmaning, men det är med stor motivation och lust som deltagarna på SRF:s intensivkurs lär sig punktskrift. Men så har motivationen fått växa fram under lång tid. De har alla kommit till en punkt i sina liv då det blev uppenbart hur kunskaper i punktskrift skulle förenkla vardagen. Möt några av deltagarna i det här numret.

Du som läser tidningen i svartskrift har redan lagt märke till att den har fått ett nytt format och utseende. Färgskalan går i blågrön och gul, bildlösningar och typsnitt är nya. Förhoppningsvis kan den nya formen locka fler att upptäcka och läsa tidningen.

Trevlig sommarläsning!

Carina Gerdin, redaktör

Innehåll 1/2017

I korthet	3
På kurs i punktskrift	4
Rapport från konferens	7
Lästips	8
Talita älskar sina böcker	11
Punktskriftsnämnden	12

Vi punktskriftsläsare ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden.

Juni 2017, nr 1. Utgivning 2 ggr/år.

Ansvarig utgivare:

Magnus Larsson.

Redaktör: Carina Gerdin,
carina.gerdin@mtm.se.

Grafisk form: Blomqvist & CO.

Layout: Carina Gerdin.

Redaktion: Lena Boqvist, Ann-Sofie Falck, Eva Nilsson, Gun Olsson, Björn Westling, Katarina Carlstein Carlsson.

Adress: Myndigheten för tillgängliga medier, Box 5113, 121 17 Johanneshov. Prenumeration (gratis).

Telefon: 08-580 02 720.

E-post: pren@mtm.se.

Vi punktskriftsläsare finns i punktskrift, i tryckt version samt som pdf på MTM:s webbplats, www.mtm.se.

Foto omslag: Carina Gerdin

Deckare i bokklubben Nytt i fackböcker

Lagom spännande deckare med det lilla extra, det är årets tema i MTM:s bokklubb för dig som läser punktskrift. Precis som tidigare väljer vi ut och presenterar böcker från olika håll i världen. Månadsboken i maj var **Svarthuset** av den skotske författaren Peter May. Vill du få nästa medlemsbrev? Kontakta Punktskrifts- och prenumerationsservice.

Du kan välja att få utskicken via e-post eller på papper. Trevlig läsning!

Svarthuset utspelas i ett kargt och vindpinat samhälle och berättar om oläkta sår och vuxenblivande. Bok i 10 volymer.

Nytt i fackböcker

Du som lånar punktskriftsböcker har kanske upptäckt ett nytt sätt för markering av sidbrytning. Det gäller facklitteratur som MTM internproducerar. En full cell i marginalen visar vilken rad sidbrytningen finns på och i den löpande texten markeras exakt plats med två snedstreck. Det vanliga är att sidbrytning markeras med uppgift om sidnummer på den plats där denna sker.

Ibland blir det fel ...

Tyvärr inträffar då och då något missöde i punktskriftstrycket, trots dagliga kvalitetskontroller och stickprov av upplagan. Om du upptäcker många teckenfel i Vi punktskriftsläsare, hör av dig till MTM:s Punktskrifts- och prenumerationsservice. Då kan vi se till att du får en ny tidning. Det är också viktigt att vi får kännedom om när det har blivit fel.

8 Sidor populär

Den lättlästa nyhetstidningen har bara funnits en kort tid i punktskrift, men har redan 44 prenumeranter. 8 Sidor kommer ut en gång i veckan och innehåller nyheter på lättläst svenska. Det gör att den kan passa personer som lär sig punktskrift eller är nya i svenska språket. Den trycks i glestryck och tättryck. I tättryck består den av 30 sidor.

8 Sidor är en unikt tillgänglig nyhetstidning. Den finns som vanlig tryckt papperstidning, ljudtidning, taltidning, som pdf och nu även som punktskriftstidning. Du kan dagligen följa och kommentera nyhetsflödet på 8sidor.se.

Kontakta Punktskrifts- och prenumerationsservice för en prenumeration eller för att beställa ett provnummer.

100 kronor/år
kostar 8 Sidor
hem i brevlådan.

FOTO: TERÉSE ANDERSSON

+1182 böcker

Under 2016 ökade antalet punktskriftsböcker i Legimus med 1182. Nu finns det cirka 19000 punktskriftsböcker att välja mellan.

Sommartider

MTM:s Punktskrifts- och prenumerationsservice håller sommarstängt veckorna 30 och 31. I övrigt har vi öppet som vanligt hela sommaren, måndag till torsdag mellan klockan nio och tolv.

Telefon:

08-580 02 720

E-post:

punktskrift@mtm.se för lån och köp av punktskriftsböcker.
pren@mtm.se för prenumeration av tidningar och tidskrifter.

ILLUSTRATION: FREEPIK.COM

PÅ KURS I PUNKTSKRIFT

Torbjörn Sjören och
Irène Hjalmarsson är
två av deltagarna på
SRF:s kurs på Wiks
folkhögskola.

Koncentrationen är påtaglig när deltagarna på SRF:s intensivkurs i punktskrift läser högt tillsammans. Under fyra dagar på Wiks folkhögskola hinner de med mycket.

Känselövningar och fingersättning är det första man går igenom på SRF:s nybörjarkurs. Lena Nisula Wester, kursansvarig, visar kursmaterialet.

– Punktskriftsalfabetet är inte komplicerat att lära sig, säger Clas Östergren från Göteborg. Men det är svårt att känna och tolka med fingrarna. Och i sammansättning är en del tecken svåra att skilja åt, de grötar ihop sig. Men jag tror att man kan träna upp känselsinnet en hel del genom övning.

Anna Ahlberg instämmer. Hon har gjort upptäckten att pekfingeret på vänster hand är det känsligaste fingeret.

Anna har rest från Krokek utanför Norrköping. Hon föddes med Retinitis Pigmentosa, RP, och har en begränsad synförmåga. Nu läser hon inte vanliga böcker och tidningar längre, men på arbetet läser hon text på datorskärmen

med hjälp av förstöringshjälpmedel. Hon upplever att det är roligt att lära sig punktskrift och berättar att hon längre fram ska hålla en kurs för sina arbetskollegor.

Det är en solig och blåsig vårdag ute på Wiks folkhögskola sydväst om Uppsala. På plats finns sju deltagare från olika delar av landet. De har varit seende, men helt eller delvis förlorat synen på grund av sjukdom. Den här eftermiddagen sitter de i grupper om två eller tre och läser högt för varandra. Bokstavarar sig fram: är det ett frågetecken i slutet av meningen? En punkt? Nej, det är ett kommatecken!

Beslutet att lära sig punktskrift var inte självklart, motivationen har vuxit fram, ibland under lång tid. För Torbjörn Sjören från Kristianstad har det gått tio år sedan han förlorade synen som följd av en hjärnblödning. Precis som de flesta hade han inga kunskaper i punktskrift innan han kom hit. Men med förmågan att läsa punktskrift kommer vardagen att fungera smidigare. Det kan handla om att ta rätt krydda i köket eller medicin, utan att vara beroende av en seende. Lena visar hur man med hjälp av dynamotejp och en reglett kan tillverka etiketter med punktskrift till kryddburrarna i köket.

– Det finns ju många elektroniska hjälpmedel, säger Torbjörn. Men

”Hur ska det här gå? tänkte jag först. I början var det jättesvårt, men så småningom förstod jag logiken.”

rätt som det är slutar de att fungera eller batteriet tar slut.

– Jag tröttnade på att hamna på fel våning när jag åkte hiss, säger Iréne Hjalmarsson. Hon bor i Borås och fick tips om kursen på syncentralen.

– Hur ska det här gå? tänkte jag först. I början var det jättesvårt, men så småningom förstod jag logiken. Braille, som uppfann punktskriften, har verkligen underlättat för oss synskadade.

Iréne har hämtat ett A4-blad som i svartskrift illustrerar punktskriftsalfabetet. Hon börjar förklara punktskriftcellernas inbördes relation. Både Iréne och Torbjörn upplever att den logiska uppbyggnaden underlättar inläringen

SRF:s kurser ska ses som ett komplement till syncentralernas verksamhet.
www.srf.nu

Tips:

Lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor kan vara ett bra studiematerial för den som övar sig i punktskrift.

➔ Lästräning kräver koncentration, men kursen bjuder även på en hel del pauser, gemenskap och skritt. Det här är andra gången gruppen samlas, det första kurstillfället ägde rum i januari. Under mellanperioden har deltagarna övat hemma. Det är viktigt att läsa ofta, för att hålla igång de färskas kunskaperna. Tidningar är bra för nybörjare, eftersom de innehåller korta texter. Tidningen **Se & Hör** finns här, men tyvärr levererades inte de beställda exemplaren av nyhetstidningen **8 Sidor** i tid för kursen. Deltagarna har emellertid fått tips om den, liksom om andra produkter och tjänster för punktskriftsläsare.

Efter kurstillfället i januari kontaktade Iréne och Torbjörn sina syncentraler om lån av en skrivmaskin. För Iréne dröjde det bara en vecka innan hon hade fått hem en skrivmaskin, medan Torbjörn fortfarande väntar.

– Det är oräddvinst att det är så olika i landstingen, säger Iréne. Hon har efter det första kurstillfället skrivit pappersbrev till Torbjörn. Än så länge har det handlat om envägskommunikation; Iréne

får övning i att skriva punktskrift och Torbjörn i att läsa. Förhoppningsvis kommer Torbjörn snart att kunna skriva tillbaka.

Deltagarna berättar att de brukar läsa ljud- och talböcker. Kanske kommer det att förbli så, när det gäller längre texter. Punktskriften kommer nog mest att användas praktiskt i vardagslivet.

– Fast man vet ju aldrig, säger Clas. Den där morgonritualen då man sitter med kaffet och bläddrar i papperstidningen, den saknar man. ●

TEXT OCH FOTO: CARINA GERDIN

Clas Östergren och Anna Ahlberg gör läsövningar i kursmaterialet.

Tips till nybörjarläsaren

- Sätt dig bekvämt med bordet på bekväm höjd. Underarmarna ska vila på bordet. Boken placeras en bit framför.
- Håll fingrarna vinkelrätt mot textraden.
- Bästa känslan sitter på fingrets fingerblomma.
- Använd båda händerna och alla sex "läsfingrar": pekfinger, långfinger och ringfinger.
- Låt den andra handens fingrar följa efter den första handen.
- Känn löst över punkterna, gnugga inte.
- Fingrarna ska inte stanna upp i rörelsen.
- Öva mycket och ofta!

Källa: SRF:s kursmaterial

TAKTIL LÄSNING

Rapport från Tactile Reading

Rätten till taktil läsning och taktila bilder var tema för den internationella konferensen Tactile Reading i Stockholm i början av april. Konferensen samlade 300 personer från 28 länder.

På konferensen gjorde 50 talare djupdykningar inom punktskrift och litteratur, punktskrift och matematik, taktil konst, taktila bilder, universell design och utveckling av taktil förståelse. En av talarna var Hoëlle Corvest från Frankrike. Hon har ett långt yrkesliv bakom sig, där hon producerat taktila modeller och böcker för museer som Cité des sciences & de l'industrie och Louvren i Paris:

– Jag har alltid velat ha en korrekt förståelse för arkitektur, konst och vetenskap, det har varit en drivkraft för mig. Beskrivningar av föremål blir vaga, men en välbeskriven taktil bild med precisa proportioner ger en helt annan förståelse. Det öppnar också vägar för full delaktighet i studier och i livet.

I många delar av världen har barn och unga med svår synnedsättning eller blindhet inte möjlighet att utveckla sina färdigheter på grund av brist på kunskap och resurser. Boguslaw Marek delade med sig av erfarenheter från sitt arbete med att introducera bilder för synskadade och blinda barn i Nepal, Singapore och Samoa. En

pojke han undervisade i Nepal kunde ordet för bild på sitt språk, men hade aldrig gjort eller känt på en bild. Med träning får barn snabbt kunskap om att läsa och även själva skapa bilder.

Det gavs många goda exempel.

Ett år Norge, som sedan 2002 har en lag som föreskriver att barn måste få punktskriftsundervisning. De flesta elever som har en synnedsättning går i sina hemskolor och de lärare som undervisar i punktskrift har själva en synnedsättning.

Björn Westling, MTM, en av projektledarna för konferensen, var glad över att den lockade deltagare från så många länder:

– Det internationella utbytet är viktigt, eftersom de nationella resurserna inte alltid räcker till. Vi ser konferensen som en början på fler framtida samarbeten mellan olika aktörer och länder. Att konferensen blev så uppmärksammad och efterfrågad visar att behovet av internationellt utbyte är stort. ●

TEXT KATARINA CARLSTEIN CARLSSON

FOTO: CARINA GERDIN

Astrid Kristin Wik och Jorun Hauge från norska Statped berättade om hur man arbetar med punktundervisning i Norge.

Tactile Reading

Konferensen anordnades den 5–7 april 2017 i ett samarbete mellan SPSM och MTM.

Föreläsningarna spelades in och filmerna finns att se på mtm.se/en/tactile-reading2017.

Homosexuell kärlek på 1940-talet

Bengt Martins klassiker **Sodomsäpplet** har fått nytt liv i Niklas Darkes återberättelse på lättläst svenska. Både den lättlästa utgåvan och originalboken finns att låna i punktskrift. Romanen utspelas i Stockholm på 1940-talet och handlar om Joakim, 16 år. Joakim lever ett dubbelliv; han bor med sin ensamma, kärlekslängtande mamma och har själv en hemlig kärleksrelation med den tio år äldre Nick.

När Sodomsäpplet kom ut 1968 var homosexualitet fortfarande klassad som en sjukdom i Sverige. Mycket har hänt sedan dess, men ämnet är fortfarande aktuellt.

Tema Finland i litteraturen

I år firar Finland hundra år av självständighet och vad passar då bättre än tips på böcker om Finland? Finlands sak är vår!

Finnjävlar

Över en halv miljon med finsk bakgrund bor i Sverige. I antologin Finnjävlar berättar 16 sverigefinnar om klass och klassresor, diskriminering och motstånd, stolthet, skam och kampen för självkänsla.

Gustaf Mannerheim

I Gustaf Mannerheim av Dag Sebastian Ahlander skildras den finske nationalhjältens (1867-1951) händelserika liv. Mannerheim var militär och statsman och räddade Finland undan Sovjetunionen i tre krig. Vad var det som drev honom framåt?

Skelöga

Skelöga tar tjänst som sjuksköterska i ett tyskt fångläger för att få vara nära den SS-officer hon är förälskad i.

För kärlekens skull kan en människa göra nästan vad som helst. Barnmorskan av Katja Kettu är en verklighetsbaserad roman som utspelar sig i norra Finland 1944-1945.

Blick på Finlands historia

Matti Klinge är professor i historia vid Helsingfors universitet. I denna bok behandlar han huvudlinjerna i landets politiska historia och dess ekonomiska och kulturella utveckling.

Framför allt tar han upp händelserna efter 1809 och utvecklingen efter självständighetsförklaringen år 1917.

De oanständiga profeterna i Tibet

I romanen av Arto Paasilinna tänker ett gäng vänner erövra världen med hjälp av en högteknologisk böneknäpp. På grund av en rad tillfälligheter blir vännerna profeter för en helt ny religion.

Men så börjar böneknäppen bete sig tvivelaktigt och de finska profeterna får problem.

TEXT: HELENA LINGMERT

Mer av Aarto Paasilinna

Gillar du Aarto Paasilinna hittar du en lång rad böcker i Legimus. Här är några av dem:

- Hett blod, kalla nerver
- Skojarna i örtagården
- Paradisets fångar
- Fabrikör Liljeroos luftskepp

Ett liv på Vipeholm

Majgull Axelssons senaste roman **Ditt liv och mitt** är en berättelse om en systers sökande efter sanning och upprättelse. Mårit återvänder till Lund efter femtio år. Hit kom hon som läkarstuderande på 60-talet, en tid då folkhemmet växte och blomstrade. Men på Norra kyrkogården finns en massgrav som påminner om en annan verklighet. Här hamnade patienterna från Vipeholm, den stora anstalten för dem som kallades sinnesslöa. Det var där som hennes bror gick under. Vad var det som hände?

Hämnd, skuld och familjehemligheter. Boken består av 8 volymer, 687 sidor.

Hälsosam roadtrip

Söker du inspiration till en hälsosam livsstil såhär lagom till sommaren? I boken **Superhälsa!**

tar Marita Karlson med läsaren på en roadtrip längs Kaliforniens kust. Hon bjuder på recept på allt från enkla vardagsfrukostar till middagsrätter, med nyttiga ingredienser som chia, avokado, nötter, kål och quinoa. 2 volymer, 168 sidor.

Vegetarianen av Kang Han

Yeong-hye lever i ett traditionellt äktenskap i Sydkorea. När hennes drömmar börjar innehålla blod, kroppar och kött bestämmer hon sig för att bli vegetarian. Men människorna omkring henne vågar att acceptera beslutet och hennes envishet sätter igång en spiral av tvång och våld.

5 volymer, 396 sidor.

Låna böckerna via legimus.se eller på ditt bibliotek. Du kan även ringa eller skicka e-post till MTM:s Punktskrifts- och prenumerationsservice.

De kommer att drunkna i sina mödrars tårar

Om hopp och hopplöshet i dagens Europa handlar Johannes Anyurus nya roman **De kommer att drunkna i sina mödrars tårar**. En kväll stiger tre personer som svurit trohet till terrorstaten Daesh in i en bokhandel där det framträder en kontroversiell konstnär. Han avbryts av ett pistolskott och samtliga i lokalen tas som gisslan. Men en av angriparna, en ung kvinna, bär på en hemlighet som kan förändra allt.

Två år senare besöker en författare kvinnan på en rättspsykiatrisk klinik. Hon ger honom en bunt papper, där hon har skrivit ner en sällsam berättelse.

Bok i 6 volymer, 562 sidor.

FOTO: KIM EFRIMSSON

Johannes Anyuru, född 1979, debuterade 2003 med diktsamlingen **Det är bara gudarna som är nya**.

Brev med okänd avsändare!

Tänk att få brev från någon du inte känner men som vill bli din vän. Eller behöver din hjälp! Här är tips på spännande böcker om flaskpost, gömda brev och anonyma mejlvänner.

TEXT: SARA LAFOLIE

Månfågel av Ingelin Angerborn

Vendela känner sig ensam sedan bästisen flyttat.

Hon skriver ett brev som hon stoppar in mellan stenar vid ån. Kanske kommer någon att hitta det? Hon blir överraskad när hon får svar, skrivet med gammeldags handstil. På kuvertet sitter ett tioöres frimärke. Vendela fortsätter att få brev från sin vän från förr i tiden. Ingelin Angerborn är mästare på berättelser med övernaturliga inslag för barn på mellanstadiet.

Den mystiska flaskposten av Peter Gissy

Det är idrottsdag i skolan när kompisarna Jill och Jonathan hittar

en flaska i sjön. I flaskan ligger en mystisk lapp. Är det ett rop på hjälp? Barnen tar flaskan till polisen, som tror att det är ett skämt. Jonathan anar något, och spåren leder till ett kemilaboratorium ... Kul deckare för den som just börjat läsa på egen hand.

Hemliga brev av Susie Morgenstern

Livet är så stilla och trist när man lever ensam med en farmor och hushållerska i Paris. Den 10-årige Ernests mamma är död och pappan har övergivit dem. Ernest har många frågor som han inte vågar ställa till farmor. Då sveper som en virvelvind Victoire in i hans liv. Hon inkluderar honom i sin livliga familj med 13 bröder. Victoire ser också till att Ernest vågar skriva till sin pappa – och han får en hel låda med brev till svar! Passar bra från 9 år och är en fin högläsningsbok.

Du är inte ensam, Stargirl av Moa Eriksson Sandberg

Blondie efterlyser en mejlvän som går i sexan, kille eller tjej spelar ingen roll. När Stargirl svarar får de direkt en speciell kontakt. Blondie heter egentligen Milo. Han känner sig ensam i sin nya klass och drömmer om att bli skådespelare. Stargirl är Stella, som vill bryta med det coola tjejgänget och kämpar med tvångstankar. De två lever olika liv, men blir viktiga för varandra. Bra bok för högstadiet.

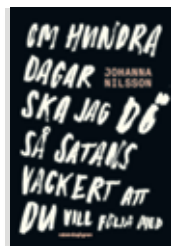
Bara tre ord av Becky Albertalli

Simon är 16 år och gay, men det är det ingen annan som vet. På nätet inleder han en mejlflirt med Blue, en okänd kille på skolan. En dag glömmer Simon att logga ut från skoldatorn. Martin läser hans mejl och det leder till utpressning. Samtidigt pågår en alltmer romantisk historia mellan Simon och Blue, utan att de träffas. In i det sista får Simon gissa vem av killarna i hans närhet som egentligen är Blue. Fin kärleksroman, från 13 år.

Om hundra dagar ska jag dö så satans vackert att du vill följa med av Johanna Nilsson

Sju personer får ett mejl från någon som kallar sig Ikaros. Det är ett avskedsbrev. I mejlet finns lösenord till en blogg som räknar ner. Om hundra dagar tänker Ikaros ta sitt liv. Några blir besatta av Ikaros. De skapar en chatt och går långt i jakten på Ikaros. Passar från 13 år.

ROLIGARE MED BILDER ÄN UTAN

– Jag älskar mina böcker med bilder. Men det är inga vanliga bilder eftersom jag ser med fingrarna, säger Talita Alnashi. Hon går i årskurs 1 och bor med sin familj i Stockholm.

– Bilderna är upphöjda så att jag kan känna ett höghus, jag hittar Omar på våning tre och Axel på våning sex. Det är mycket roligare att läsa med bilder, än utan.

Hur läser du böcker?

– Jag läser punktskrift, bilderböcker och talböcker. Bilderböckerna har upphöjda bilder som jag kan känna med fingrarna. Vi började med talböckerna först och för ett tag sedan började jag lära mig läsa punktskrift.

Det är skönt att jag kan läsa böcker själv och inte alltid behöver ha någon vuxen med.

Hur är det att läsa taktila bilderböcker?

– Mina bilderböcker visar hur saker ser ut. Jag har en bok som heter **Hundralappen**. Där kan jag

känna hur många våningar det är i ett höghus, jag kan se fönstren och fönsterramarna med mina fingrar. I fönstren finns huvudpersonerna. Här bor fru Nilsson, jag kan känna hennes mjuka hår och här bor Omar och Axel. Jag kan även räkna våningarna och se på vilken våning de bor. Jag gillar verkligen mina bilderböcker.

Använder du något mer från MTM?

– Jag är med i Punktklubben. Det är jättebra, då får jag ett paket med spel två gånger per år. Spel som jag kan spela och se med fingrarna. Jag brukar längta efter de där spelen, det känns alltid som att få en present när de kommer.

TEXT: PER WALLGREN

FOTO: LIZA SIMONSSON

Talita läser i Hundralappen, om kompisarna Axel och Omar.

Hundralappen är en taktil bilderbok för barn från 6 år. Axel och Omar hittar en hundralapp. Ska de lämna den till polisen eller kan de köpa något för den? Till slut gör de något helt annat med sedeln.

Kort text i punktskrift och parallell text i storstil för lästräning.

Ny taktil bilderbok

I den nya taktila bilderboken **Vem sticker ut?** av Britta Teckentrup ska man klura ut vilket djur som skiljer sig från de andra. På varje uppslag finns verser på rim, i både punktskrift och svartskrift, som ger ledtrådar till vad man ska leta efter. Detta är en bearbetad och förkortad version av förlagan, med taktila bilder i färg.

Punktklubben

Barn i åldern fem till tolv år som läser eller ska börja läsa punktskrift kan bli medlemmar. Då får man paket med böcker, spel, taktila bilder, recept och annat kul. Att vara medlem kostar 100 kronor per år.

E-post: punktklubben@mtm.

Punktskriftsnämnden informerar

Att utbyta erfarenheter och inspiration till ny forskning om barn med synnedsättning var målet med årets internationella konferens Tactile Reading. Idén om en konferens kom upp i Punktskriftsnämnden för flera år sedan. Sverige är ett litet land, som behöver knyta internationella kontakter för kunskapsutveckling inom området taktil läsning.

I början av april genomförde MTM och SPSM gemensamt konferensen. Den hade ett brett anslag och rymde vid sidan av pedagogiska frågor även material

och metoder för de yngsta, taktil konst, 3D-teknik och hjärnforskning.

Det stora intresset för konferensen gör det tydligt att det finns ett behov av en ny arena för internationell samverkan. Den visade också att det finns avancerad verksamhet och forskning för barn med synnedsättning på många håll i världen. En förhoppning är att Tactile Reading ska bli en återkommande konferens.

TEXT: BJÖRN WESTLING

Läs din dagstidning i punktskrift

Du som prenumererar på dagstidningen som taltidning kan också läsa tidningen med punktskriftsskärm. Som taltidningsprenumerant får du dagstidningen till din spelare eller via e-post. Använder du skärmläsaren Jaws har du automatiskt tillgång till FS Reader, ett program för att läsa taltidningar och talböcker i datorn.

Om du tar emot dagstidningen via spelaren behöver du börja med att kopiera över den till datorn med hjälp av ett minneskort. Därefter startar du FS Reader från programmenyn: välj öppna, sök reda på den mapp du har sparat tidningen i eller minneskortet.

Det finns flera sätt att läsa på, antingen går du rad upp eller ned med piltangenterna eller så startar du löpande läsning på samma sätt som i Word eller på webbsidor. Du kan flytta punktskriftsskärmen eller gå med datorns piltangenter i tidningen och kopiera text till andra dokument. Jaws talsyntes meddelar på vilken nivå en artikel börjar och vilken sida du befinner dig på.

Om du har en annan skärmläsare kan du använda programmet EasyReader. EasyReader behöver du köpa, men undersök om du kan få det som hjälpmedel från landstinget.

Programmet Easy Reader fungerar på samma sätt som FS Reader. Skillnaden är att tidningen kopieras till Easy Readers bokhylla innan den öppnas. Både FS Reader och Easy Reader minns var du slutade läsa när du avslutar programmen.

Vill du börja prenumerera på dagstidningen som taltidning ska du vända dig direkt till tidningen.

TEXT: EVA NILSSON FOTO: ELLIOT ELLIOT

Kortkommandon i FS Reader

Du kan gå framåt och bakåt i tidningen på följande sätt.

Gå till nästa artikel: "h".

Gå till föregående artikel: "shift+h".

Gå till nästa avdelning, till exempel sport, familj eller ledare: "1".

Gå bakåt till föregående avdelning: "Shift+1".